raliter formam aliquam requiritur connaturalis, & perfectior eius diſpoſitio; atqui connaturalis, & perfectior diſpoſitio gratiæ eſt actus formalis charitatis: ergo actus temperantiæ infuſæ nequit eſſe vltima & proxima diſpoſitio ad connaturalem gratiæ infuſionem. *Tertiò*: De ratione vltimæ, & proximæ diſpoſitionis connaturalis gratiæ eſt determinare vltimò, & perfectè ſubiectum ad illius participationem; ſed hoc eſt proprium formalis dilectionis Dei ſuper omnia: ergo. *Quartò*: Nam diſpoſitio vltima, proxima, & connaturalior gratiæ ſolùm eſt, quæ iuxta providentiam ordinariam, & extra ſacramentum ad eam vltimò diſponit; ſed ſecundùm providentiam ordinariam gratia non infunditur extra ſacramentum, niſi adſit actus formalis charitatis: & dummodò iſte adſit, & nullus alius virtutis moralis infuſæ, gratia connaturaliſsimè infunditur: ergo ſolus ille eſt diſpoſitio proxima & vltima gratiæ.

Et confirmatur: Nam ex oppoſito modo dicendi ſequeretur, actum temperantiæ naturalis, ſi habet modum charitatis, eſſe vltimam, & proximam diſpoſitionem ad connaturalem receptionem gratiæ, & augmenti illius; ſiquidem in tali actu reperiuntur rationes illæ, quæ de actu temperantiæ infuſæ poſſent convincere; hoc non poteſt admitti, aliàs nullus actus ſupernaturalis quoad ſubſtantiam requireretur ad connaturalem receptionem gratiæ, quod nullus Catholicorum concedet; ergo nec actus temperantiæ infuſæ eſt ſufficiens diſpoſitio ad connaturalem infuſionem gratiæ, & augmenti illius.

Ex quo confirmatur ſecundò: Nam ad connaturalem infuſionem gratiæ, & augmenti illius non ſufficit actus ſupernaturalis præcisè quoad modum: nam ſicut gratia eſt forma nobiliſsima, & adæquatè ſupernaturalis, ita diſpoſitio illius vltima, & connaturalis debet eſſe adæquatè ſupernaturalis, & inter omnes operationes nobiliſsima; ſed huiuſmodi eſt actus charitatis: ergo nullus actus præter iſtum poteſt eſſe vltima, proxima, & connaturalis diſpoſitio gratiæ, & augmenti illius.

209 Ad rationem dubitandi reſpondetur, concedendo præmiſſas; & negando conſequentiam: Nam aliud eſt, quòd actus temperantiæ infuſæ ſit de condigno meritorius augmenti gratiæ; aliud verò quòd ſit diſpoſitio phyſica vltima. Ad primum ſufficit condignitas, & valor moralis, qui reperiri poteſt in actibus cuiuſvis virtutis adhuc remiſsis. Ad ſecundum verò ſicut non ſufficit quilibet actus charitatis, ſed riquiritur æqualis cum gradu gratiæ infundendæ; ita non ſufficit quilibet alius actus, aut intenſio illius, ſed requiritur actus perfectiſsimus quoad ſubſtantiam cum æqualitate intenſionis.

Ad confirmationem, quæ equivocatione laborat, Reſpondetur, inter diſpoſitiones vltimas alias eſſe proximas, alias remotas, inter quas datur aliquid, in quo conveniunt; & aliquid, in quo differunt. Conveniunt namque in eo, quòd effectivè proveniunt à gratia, & connectuntur cum ea. Sed differunt in eo, quòd proxima vltima poteſt diſponere ſine alia, & omnino neceſſaria eſt ad connaturalem infuſionem gratiæ, & huiuſmodi eſt actus charitatis. Diſpoſitio vltima remota eſt illa, quæ ita connectitur cum gratia, quòd neceſſariò ad illius infuſionem ſupponat aliam connaturaliorem, & proximiùs determinantem ſubiectum ad participationem illius: & talis diſpoſitio non eſt ſufficiens ad infuſionem, aut augmentum gratiæ. Et tales ſunt omnes actus virtutum infuſarum, excepto actu charitatis, & contritionis, tametſi informentur relatione charitatis. Et ſi aliquando prædicti actus evadunt informati charitate, quin actus charitatis præcedat, hoc eſt per accidens, & non ſupponunt connaturalem infuſionem gratiæ, nec augmenti illius. Et hæc de iſto tractatu, & de tota 1. 2. dixiſſe ſufficiat.

Faxit Deus in ſuam gloriam; ſanctorumque Parentum noſtrorum Eliæ, Thereſiæ, & Ioannis cuncta prodire. Iterumque precamur, legentium vtilitati exarata proficiant. Siquid autem indefectibilibus Ortodoxi regulis, morumque integritati diſſonum, aut minùs conſonum, errante calamo, ſcripſerimus, ex nunc quàm libentiſſimè retractamus.

INDEX
LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ,
QUÆ IN HOC TOMO TERTIO EXPLICANTVR.

EX VETERI TESTAMENTO.

Ex Geneſi.

CAP. 3. Eritis ſicut dij. Tract. 12. diſp. 2. num. 157. pag. *96*.
3. Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus, ſciens bonum, & malum. tract. 12. diſp. 2. num. 157.
3. Præcepit nobis Deus, nè comederemus. tract. 12.diſp.2.n.159.pag.*98*.
3. Quia audiſti vocem vxoris tuæ, & comediſti &c. tract.12.diſp.2.n.158.pag.*97*.
4. Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. tract.14.diſp.2.n.50.pag.452.
8. Senſus, & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua. tract.12. diſp. 1. n.40.pag.14.

Ex Exodo.

Cap.32. Percuſsit Dominus populum pro reatu vituli. tract. 12. diſp. 3. num. 3. pagin. 108.

Ex Deuteronomio.

Cap. 21. Et auferetur ab eis reatus ſanguinis. tract.12.diſp.4.n.3.pag.108.

Ex Ioſue.

Cap. 22. An parum vobis eſt, quòd peccaſtis in Beelphegor, & vſque in hanc diem macula huius ſceleris &c. tract. 12. diſp. 3. num. 40. pag.120.

Ex 1. Regum.

Cap. 7. Præparate corda veſtra Domino. tract. 13.diſp.1.num.114.pag.210.

Ex Tobia.

Cap. 4. In ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio tract. 12. diſp. 2. num. 157. pag. *96*.

Ex Eſther.

Cap.13. Domine Rex omnipotens in ditione tua cuncta ſunt poſita, nec eſt qui poſsit tuæ reſiſtere voluntati. tract. 13. diſp. 3. num. 50. pagin.311.

Ex Iob.

Cap. 14. Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? non ne tu, qui ſolus eſt. tract. 14.diſp.1.n.51.pag.*386*.
34. Ecce Deus magnus vincens ſcientiam noſtram. tract.13.diſp.2.n.106.pag.280.
41. Quis revelabit faciem indumenti eius? tract. 12. in prooemio. pag. 1.

Ex Pſalmis.

Pſalm. 4. Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine. tract.12. diſp. 3. num. 117. pag. 152.
11. Dirupiſti vincula mea Domine &c. tract. 14. diſp. 1.n. 1.pag.*359*.
31. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata: Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum &c. tract. 14. diſp. 1.n.2.pag.*359*.
33. Diverte à malo, & fac bonum &c. tract. 12. diſp. 1. n.87.pag.25. & tract.14.diſp.2. num. 24.pag.*439*.
50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea. tract. 12.diſp.2.n.*97*. pag.*68*.
50. Cor mundum crea in me Deus &c. tract. 13. diſp.2.n.100.pag.2*76*.
68. Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum. tract.12.diſp.3.n.13.pag.111.
70. Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. tract.14.diſp.2.n.137.pag.*493*.
118. In cuſtodiendis illis retributio multa. tract. 14.diſp.2.n.17.pag.437.

Ex Proverbijs.

Cap. 4. Iuſtorum ſententia quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſque ad perfectum diem. tract.14.diſp.2.n.148.pag.498.
8. Ego diligentes me diligo. tract. 13. diſp.2. n. 29.pag.251.& n.58.pag.256.
10. Vniverſa delicta operit charitas. tract. 14. diſp.1.n.31.pag.3*76*.
16. Hominis eſt præparare animam. tract.13.diſp. 1.n.114.pag.210.
20. Quis poteſt dicere: mundum eſt cor meum? tract.13.diſp.2.num.105.pag.2*79*.
24. Septies enim cadit iuſtus. tract. 13. diſp. 1. n.*92*.pag.200.

Ex Eccleſiaſte.

Cap. 9. Mortui verò nihil noverunt amplius, nec habent vltra mercedem. tract.14.diſp.2. n.29.pag.441.
9. Neſcit homo, vtrum amore, an odio dignus ſit? tract. 13. diſp. 2. num. 105. pag. 2*79*.
11. Si ceciderit lignum ad Auſtrum, aut Aqui-

lonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. tract.12. diſp. 3. num. 84. pag.139.
12. Cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, ſive bonum, ſive malum. tract. 14. diſp. 2. num. 3. & pag. 431. & n. 189. pag. 514.

Ex Libro Sapientiæ.

Cap. 3. Deus tentavit eos, & invenit eos dignos ſe. tract. 14. diſp. 2. num. 3. pag. 403.
5. Iuſti autem in perpetuum vivent, & apud Dominum eſt merces eorum. tract. 14. diſp. 2. num.3. pag. 430.
8. Et vt ſcivi, quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det, & hoc ipſum erat ſapientiæ ſcire, cuius eſſet hoc donum. tract. 13. diſp.1. num. 79. pag.193. & n. 101. pag. 204.
11. Nihil odiſti eorum, quæ feciſti. tract. 12. diſp. 2. num. 63. pag. 59.
11. Virtuti brachij tui quis reſiſtet? tract. 13. diſp. 3. num. 50. pag. 311.
12. Erat enim naturalis malitia eorum. tract. 12. diſp. 1. num. 26. pag. 9.
13. A magnitudine ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit creator horum videri. tract. 13. diſp. 1. num. 6. pag. 167.
14. Odio ſunt Deo impius, & impietas eius. tract. 14. diſp. 1. num. 65. pag.392.

Ex Eccleſiaſtico.

Cap.12. Altiſsimus odio habet peccatores. tract. 14. diſp. 1. num. 65. pag.392.
10. Initium omnis peccati eſt ſuperbia. tract. 12. diſp.2. num. 157. pag. 96.
14. Ante obitum tuum operare iuſtitiam, quia non eſt apud inferos invenire cibum. tract. 14. diſp. 2. num.29. pag. 441.
15. Appoſui tibi aquam, & ignem... ante hominem vita, & mors... quod placuerit ei, dabitur illi. tract.13. diſp. 3. num.75. pag.328.
31. Qui potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus, facere mala, & non fecit. tract. 14. diſp. 2. num.14. & 16. pag.436.
34. Dona iniquorum non probat Altiſsimus. tract. 14. diſp.2. num.2. pag.429.

Ex Iſaia.

Cap.5. Quid eſt, quod vltra debui facere vineæ meæ, & non feci? tract. 13. diſp. 3. num. 75. pag.328.
43. Ex quo honorabilis factus eſt, & glorioſus in oculis meis, ego dilexi te. tract. 13. diſp. 2. n. 5. pag.233.
45. Convertimini ad me, & ſalvi eritis. tract.14. diſp.1. n.76. pag.400.
64. Facti ſumus immundi omnes, & vniverſæ iuſtitiæ noſtræ tanquam pannus menſtruatæ. tract. 14. diſp.1. n.4. pag.360.

Ex Ieremia.

Cap. 2. Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſsipatas &c. tract.12. diſp. 2. num. 41. pag.50.

Ex Ezechiele.

Cap.18. Si averterit ſe iuſtus à iuſtitia ſua, & fecerit iniquitatem ::: omnes iuſtitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur. tract.14. diſp. 2. num.131. pag.490.

Ex Oſſea.

Cap. 6. Ipſi autem, ſicut Adam, tranſgreſsi ſunt pactum. tract. 12. diſp.2. num. 100. pag. 69.
9. Facti ſunt abominabiles, ſicut ea quæ dilexerunt. tract.12. diſp.2. n.41. pag.50.
13. Perditio tua Iſraël: tantum in me auxilium tuum. tract.13. diſp.3. n.84. pag.335.

Ex Ioële.

Cap.2. Reddam vobis annos, quos comedit locuſta, & bruchus. tract. 14. diſp. 2. num.190. pag.516.
7. Convertimini ad me in toto corde veſtro:::: quia benignus eſt, & miſericors. tract.14. diſp. 1. num.51. pag.386.

Ex Zacharia.

Cap. 1. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos. tract.12. diſp.3. num. 116. pag.151. tract.13. diſp. 1. num.114. pag.210. & tract. 14. diſp. 1. num. 76. pag. 400. & n. 94. pagin.407.

EX NOVO TESTAMENTO.

Ex Mattheo.

CAP. 5. Merces enim veſtra copioſa eſt in cœlis. tract. 14. diſp. 2. num. 3. pagin. 430.
5. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? non ne, & Publicani hoc faciunt? tract. 14. diſp. 2. num. 60. pag. 455.
6. Dimitte nobis debita noſtra. tract. 13. diſp.1. num.99. pag.203.
6. Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adjicientur vobis. tract. 12. diſp.3. n.116. pag.151.
9. Potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ. tract. 13. diſp. 3. num. 50. pagin.311.
10. Quicumque potum dederit vni ex minimis meis, calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli::: non perdet mercedem ſuam. tract. 14. diſp.2. n.75. pag.463.
11. Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro, & Sidone factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vovis, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egiſſent. tract.13. diſp. 3. n.75. pag.328.
19. Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata tract. 14. diſp.2. n.17. pag.437.
19. Omnis, qui reliquerit domum &c. centuplum

plum accipiet, & vitam æternam poſsidebit. tract.14. diſp.2. num.180. pag.512.
20. Conventione autem facta cum operarijs ex denario diurno &c. tract. 14. diſp. 2. num.36. pag.443.
20. Tolle, quod tuum eſt, & vade. An non licet mihi, quod volo, facere? tract. 13. diſp. 1. num.134. pag.220.
25. Quandiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. tract.12. diſp.3. num. 36. pag.119. & tract. 14. diſp. 2. num. 75. pag.464.
25. Diſcedite à me &c. Et: Venite benedicti Patris mei percipite regnum. tract. 12. diſp. 3. num.59. pag.127. num. 82. pag.137. & num. 87. pag.140.
25. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare &c. tract. 12. diſp. 3. num. 87. pagina 140.
25. Venite benedicti Patris mei ::: eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare &c. tract. 14. diſp. 2. num.7. pag.463.
26. Bonum erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille. tract.12. diſp.3. num.93. pag.142.
27. Diliges Dominum Deum &c. tract.12. diſp. 3. num.116. pag. 151. & n. 119. pag. 153. & tract.13. diſp. 1. num.37. pag. 179. & n. 45. pag.182.

Ex Marco.

Cap.3. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & ſoror mea, & mater eſt. tract. 14. diſp.2. num. 75. pag.465.

Ex Luca.

Cap.5. Quis poteſt remittere peccata niſi ſolus Deus? tract. 14. diſp. 1. num.51. pag.386.
7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. tract. 14. diſp. 1. num. 80. pag. 401. & num. 94. pag.407.
11. Quinimò beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud. tract. 13. diſp. 2. num. 42. pag.248.
16. Crucior in hac flamma. tract. 12. diſp. 3. num.59. pag.127.
17. Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: ſervi inutiles ſumus. tract. 14. diſp. 2. num. 7. pag. 432. & num. 17. pagina 437.

Ex Ioanne.

Cap.1. Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. tract. 14. diſp.1. num.1. pag.359.
3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu-ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. tract.14. diſp.2. num. 46. pag. 449.
4. Fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. tract.13. diſp. 2. num. 13. pag. 235. & num.21. pag. 239.
6. Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater meus, qui miſit me, traxerit eum. tract. 13. diſp.1. numer.116. pag.211. & diſp. 3. num. 9. pag. 287. & num.81. pag.333.
7. Hæc eſt vita æterna, vt cognoſcant te. tract. 13. diſp.2. num. 21. pag.239.
12. Ego, ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipſum. tract. 13. diſp. 3. num. 81. pag.333.
13. Qui lotus eſt, non indiget, niſi vt pedes lavet. tract. 14. diſp.1. num.110 pag.419.
14. Siquis diligit me, & Pater meus diliget eum. tract.13. diſp.2. num. 49. pag. 251. & tract. 14. diſp. 1. num.80. pag.401.
14. Nullus poteſt Deum diligere, niſi habeat Spiritum ſanctum, tract. 14. diſp. 1. num. 37. pag.378.
15. Sicut palmes non poteſt ferre fructum à ſemetipſo, niſi manſerit in vite, ſic nec vos, niſi in me manſeritis. tract. 14. diſp. 2. num. 46. pag.449.
19. Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet. tract. 12. diſp.1. num.98. pag.29.
16. Etiam ſi oportuerit me mori tecum, non te negabo. tract. 13. diſp. 1. num. 56. pagin. 186.

Ex Actibus Apoſt.

Cap. 3. Pœnitemini, & convertimini, vt deleantur peccata veſtra. tract. 14. diſp. 1. num. 1. pag.359.
7. Dura cervice, & incircumciſis cordibus, & auribus vos ſemper Spiritui-ſancto reſiſtitis. tract.13. diſp.3. num.8. pag.286.
10. Remiſsionem accipere omnes, qui ſperant in eum. tract. 14. diſp. 1. num. 31. pagin. 376.
10. In veritate comperi, quod non eſt acceptor perſonarum Deus. tract. 13. diſp. 1. num. 125. pag.215.

Ex Epiſt. D. Pauli ad Rom.

Cap. 1. Tradidit Deus peccatores in deſideria cordis eorum. tract. 12. diſp. 3. num. 13. pag.111.
1. Inviſibilia eius per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur. tract. 13. diſp. 1. num. 6. pag.167.
2. Gentes, quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis ſunt, faciunt. tract. 13. diſp. 1. num. 17. pag. 170.
3. Iuſtificati gratis per gratiam ipſius. tract. 14. diſp.2. num.101. pag.475.
4. Ei autem, qui operatur, merces non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum. tract. 14. diſp. 2. num 3. pag. 430. & num.8. pag.433. & n.11. pag 434. & num. 36. pag.444. & n. 99. pag.474.
5. Per vnum hominem peccatum intravit in hunc mundum. tract. 12. diſp. 2. num. 97. pag.68.
5. Per inobedientiam vnius hominis peccatores conſtituti ſunt multi. tract. 12. diſp. 2. num.147. pag.90.
6. Gratia autem Dei vita æterna. tract. 13. diſp. 2. num.13. pag.235.

7. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. tract. 12.diſp. 1.num. 40. pag. 14. & diſp. 2. num. 102. pag. 70. & tract. 13. diſp. 1. num. 89. pag. 198. & num.101. pag.204.

7. Iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me, peccatum. tract. 14. diſp. 1. num.4. pag. 360.

8. Spe ſalvi facti eſtis. tract. 14. diſp. 1. num. 80.pag. 401.

8. Ipſe ſpiritus teſtimonium reddit ſpiritui noſtro, quod ſumus filij Dei. tract. 13. diſp. 2. num.109. pag.281.

8. Certus ſum enim, quia neque mors, neque vita ::: poterit nos ſeparare a charitate Dei &c. tract.13. diſp.2. num. 109.

8. Nihil damnationis eſt ijs, qui ſunt in Chriſtu Ieſu. tract. 14. diſp.1. num. 1. pag. 359. & num. 10. pag. 364.

8. Non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriam &c. tract. 14.diſp. 2.num. 11.pag. 434.

8. Quos prædeſtinavit conformes fieri imaginis filij ſui. tract. 13. diſp. 2. num. 45. pag. 249.

9. Quem vult indurat.tract.12. diſp. 3. num.13. pag.111.

9. O homo, tu quis es, qui reſpondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui ſe finxit? tract. 13.diſp.1. num. 134.pag.220.

9. Neque volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei. tract. 13. diſp. 3. num. 20. pag.294. num.21. & 23. pag. 295. & n. 83. pag.335.

9. Voluntati eius quis reſiſtet. tract. 13. diſp. 3. num.50. pag.311.

9. Ergo cuius vult miſeretur, & quem vult indurat. tract.13. diſp. 3. num. 83. pag. 335. & n.86.pag.337.

10. Quomodo credent ei, quem non audierunt? &c.tract.13.diſp.1. num.63.pag.190.

11. Si gratia, iam non ex operibus. tract. 13. diſp. 1. num. 119. pag. 213. & 128. pag. 216.

13. Qui diligit proximum, totam legem implevit. tract. 13. diſp. 1. num. 79. pag. 139.

Ex Epiſt.1.ad Corinth.

Cap.1. Chriſtus eſt nobis ::: iuſtitia, ſanctificatio, & redemptio. tract. 13. diſp. 2. num. 40. pag.246. & num.43. pag.248.

2. Quæ ſunt Dei, nemo novit niſi ſpiritus Dei. tract.13.diſp.1. num.12.pag.169.

2. Animalis homo non percipit, quæ Dei ſunt, non poteſt ea intelligere. tract. 13. diſp. 1. num.12.pag.169.

4. Quis enim te diſcernit? quid autem habes, quod non accepiſti? tract.13. diſput. 1. num. 129. pag. 117. & n. 145. pag. 227. diſp. 3. num.20.pag.294.& num.104. pag.348.

4. Per Evangelium ego vos genui. tract.13.diſp. 2. num. 100. pag. 276.

10. Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis &c. tract. 13. diſp. 1. num. 29. pag. 177. & tract. 14. diſp. 2. num. 73. pag. 462.

10. Fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis. tract.13.diſp. 1. num. 101. pag. 204. & n. 109. pag. 208.

13. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. tract. 14. diſput. 1. num. 80. pagina 401.

13. Maior horum eſt charitas. tract. 13. diſp. 2. num. 65. pag. 259.

15. Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum. Et ſicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur. tract. 14. diſp. 1. num. 58. pag. 389.

15. Stabiles ſtote ::: abundantes in opere Domini ſemper ſcientes, quod labor veſter non eſt inanis in Domino. tract. 14. diſp. 2. num. 75. pag. 463. & num. 190. pag. 516.

Ex 2. ad Corinth.

Cap. 1. Quoniam ſupra modum gravati ſumus ſupra virtutem &c. tract. 13. diſp. 1. num. 101. pag. 204.

1. Qui vnxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus in cordibus noſtris. tract. 13. diſp. 2. num. 43. pag. 248.

3. Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid à nobis &c. tract. 13. diſp. 1. num. 118. pag. 212. & num. 124. pag. 214.

5. Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti &c. tract. 13. diſp.3.num.87. & tract. 14. diſp. 2. num. 29. pag. 441.

6. Quæ ſocietas luci ad tenebras? &c. tract. 14. diſp. 1. num. 58. pag. 389.

Ex Epiſt. ad Galat.

Cap. 4. Non erit hæres filius ancillæ cum filio liberæ. tract. 14. diſp. 2. numer. 47. pag. 450.

5. Caro concupiſcit adverſus ſpiritum, & ſpiritus adverſus carnem. tract. 12. diſp.1. num. 40. pag. 14.

5. In Chriſto enim Ieſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed fides, quæ per charitatem operatur. tract. 14. diſp. 2. n. 46. pag. 449. & num. 60. pag. 455.

Ex Epiſt. ad Epheſ.

Cap. 4. Induere novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt. tract. 13. diſp. 2. num. 100. pag. 276.

5. Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. tract. 14. diſp. 1. num. 58. pagin. 389.

Ex Epiſt. ad Coloſſenſ.

Cap. 1. Eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ tract. 14.diſp.1.num. 70.pag.396.

1. Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis ſanctorum. tract. 14. diſp.2. num.3. pag. 430.

Ex Epiſt.2.ad Timoth.

Cap.2. Fidelis permanet, ſe ipſum negare non poteſt.tract.14.diſp.2.num.44.pag.448.

4. Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illum diem iuſtus iudex. tract.14.diſp.2. num. 3.pag.430.

Ex Epiſt.ad Hebræos.

Cap.2. Qui multos filios in gloriam adduxerat &c.tract.14.diſp.2.num.113. pag.481.

6. Non enim iniuſtus Deus; vt obliviſcatur operis veſtri boni &c. tract. 14. diſp. 2. num. 190. pag.516.

9. Chriſtus ſemel oblatus eſt ad malorum exhaurienda peccata. tract. 14. diſp. 1. numer. 1. pag.359.

11. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia eſt.tract.14.diſp. 2.num.60.pag.455.

Ex Epiſt.B. Iacobi Apoſt.

Cap.1. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis. tract. 13. diſp. 2. num. 100. pagin. 276.

Ex Epiſt.1. B. Petri.

Cap.4. Charitas operit multitudinem peccatorum. tract.14.diſp.1. num. 2. pag.359. num. & 31.pag.377.

Ex Epiſt.2.B. Petri.

Cap.1. Per quem maxima, & pretioſa nobis promiſſa donavit. tract. 13. diſp. 2. numer. 15. pag.236. & num.38. pag. 245. & numer. 76. pag.265.

1. Ut per hæc efficiamini divinæ conſortes naturæ.tract.13. diſp. 2.num.13.pag.235.

1. Magis ſatagite, vt per bona opera certam veſtram vocationem; & electionem faciatis. tract. 13. diſp.2. num. 109.pag.281.

2. Deus Angelis peccantibus non pepercit, ſed rudentibus inferni detractos in tartarum tradit cruciandos. tract.12. diſp. 3. num. 60. pagin.128.

Ex Epiſt.1.B.Ioann.Apoſt.

Cap. 2. Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi.tract. 14. diſp.1. n.2.pag.359.

3. Qui habet hanc ſpem, iuſtificat ſe. tract. 14. diſp.1.num.80.pag.401.

3. Omnis, qui natus eſt, ex Deo, peccatum non facit, quoniam ſemen ipſius in eo manet. tract.13.diſp. 2. num. 12. pag. 235. & n.33. pag.243. & tract. 14. diſp. 1. num. 68. pag. 394.& num.75.pag.399.

3. Similes ei erimus, quia videbimus eum ſicuti eſt.tract. 13.diſp. 2. num.15. pag. 236. & numer.45.pag.249.

3. Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ùt filij Dei nominemur, & ſimus tract.13.diſp. 2.num.45. pag.249.

4. Deus charitas eſt, & qui manet in charitate in Deo manet & Deus in eo. tract. 13. diſp.2. num.49. pag.151.

4. In hoc eſt charitas, non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quoniam prior dilexit nos. tract. 14.diſp.1. num. 92. pag.406.

Ex Epiſt.B. Iudæ Apoſt.

Angelos vero, qui non ſervaverunt ſuum principatum, ſed derelinquerunt ſuum domicilium in iudicium magni diei vinculis æternis ſub caligine reſervavit.tract. 12.diſp. 3. num.60. pag.128.

Ex Apocalipſi B. Ioann. Apoſt.

Cap.2. Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei mei.tract.14.diſp. 2. num. 24.pag.439.

18. Quantum glorificavit ſe, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum tract. 12.diſp.3.n.50.pag.124.& n.74.pag.134.

20. Apprehendit draconem, & ligavit eum per annos mille.tract.12.diſp.3.num.60.pag.128.

22. Merces mea mecum eſt reddere vnicuique ſecundum opera eius. tract. 14. diſp. 2. num. 157.pag.202.

INDEX
RERUM, ET VERBORUM,
QUÆ IN HOC TOMO TERTIO CONTINENTVR.

A

Acceptio.

ACceptio perſonarum quando, quomodo, & in quibus locum habeat. tract.13. diſp. 1.pag.213.& 215.num. 120. & 125.

Actio, & Actus.

Inter actum, & habitum datur mutuus exceſſus: & quomodo? tract. 12. diſp. 1. dub. 3. in initio.pag.15.

Actus ſuperat abſolute, & ſimpliciter habitum in bonitate, & malitia. Ibidem.

Quomodo producatur à potentia, & habitu? pag.16.num.49.

Explicatur modus, quo actus malus ſecundum totam malitiam producitur principaliter ab habitu, & potentia, non obſtante quod dicat exceſſum ſimpliciter in illa. pag. 16. & 17. num. 50.

Redditur ratio, cur bonitas actus non poſsit reduci in habitum bonum, tanquam in cauſam principalem, cum malitia actus reducatur in habitum malum. ibidem.

Actus intellectus, & voluntatis ſunt finis harum potentiarum. pag.18.num.55.

Sicut actus bonus non ſpecificatur à lege, ita nec actus malus.pag.24.num.82.

Actus, qui eſt cauſa omiſsionis malę, eſt in ſe, peccatum, quatenus eſt incompoſsibilis cum actu præcepto. tract. 12. diſp. 2. pag. 37. num.1.

Non tamen eſt diverſum peccatum ab ea in genere moris.ibid.num.2.

Dicitur peccatum commiſsionis initiative, ſed obiective, & abſolute dicendum eſt peccatum omiſsionis. ibid.num.3.

Si actus incompoſsibilis cum actu præcepto ſupponat propoſitum firmum, & efficax illum omittendi, non influit verè in omiſsionem, nec eſt in ſe peccatum. pag.37.num. 4.

Actus voluntatis poteſt terminari tendentia poſitiva ad obiectum vt diſſonum legi. pag. 50. num.43.

Actus eliciti ab alijs potentijs diſtinctis à voluntate, poſſunt habere rationem pœnæ, ſecus verò prout imperantur à voluntate, ſicut nec actus eliciti illius. tract. 12. diſp. 3. pag.110. num.10.& ſeq.

Non ſolum actio ſecundum ſe eſt effectus immediatus Dei, ſed etiam prout à cauſa ſecunda. tract.13.diſp.3. pag.296. num.25.

Si idem actus eſſet ſimul bonus, & malus moraliter, non poſſet eſſe meritorius vitæ æternæ adhuc prout eſt bonus moraliter. tract. 14. diſp.2.pag.438.num.21.

Actus poſitivus requiritur persè ad meritum, ibid.num. 22.

Omnes actus boni moraliter in iuſto ordinantur virtualiter ad Deum vltimum finem, propterea ſunt meritorij de condigno vitæ æternæ, pag.460.num.69.

Iuſtus per quoſcumque actus bonos moraliter ſe diſponit ad augmentum gratiæ. pag. 195. num.144.

Per quemlibet actum informatum charitate iuſtus defactò meretur de condigno augmentum gratiæ. pag.502. num.157.

Totum augmentum gratiæ debitum actibus remiſsis, non ſtatim confertur phyſicè. ibid. num.192.

Adamus.

Ex peccato Adami traducitur intrinſecè aliquid, quod habet rationem peccati. tract. 12. diſp. 2.pag.68.num.97.

Fuit caput morale poſterorum. pag. 99. num. 100.

Quando eam dignitatem acceperit? ibid.

Quo pacto iuſtitiam originalem acceperit? ibid.

Qualiter habuerit in ſe poſterorum voluntates? ibid.num.99.

Eius voluntas fuit nobis moraliter intrinſeca; ibid.

Inter Adamum, & Deum interceſsit pactum de transfundenda in poſteros iuſtitia originali; vel de non transfundenda.ibid.num.100.

Peccatum originans Adami non conſtituit nos vnice peccatores, ſed omnibus ineſt vnicuique proprium.pag.70.num.103.

Qua perfectione à Deo conditus? ibid. num. 104.

Per ſuum peccatum originans privatus fuit omnibus perfectionibus, quas afferebat iuſtitia originalis excepta fide, & ſpe ob ſpecialem Dei indulgentiam. pag.71.n.159. & pag. 97. num. 105.

Peccatum Adami fuit, & eſt cauſa efficiens, non ſolum moralis, ſed etiam phyſica noſtri peccati originalis. pag. 98. num. 162.

Poſt ſuum peccatum amiſit dignitatem capitis. ibid. num. 161.

Qua virtute iuſtitiam originalem in poſteros traduceret. pag. 99. num. 163.

Adamus in ſtatu iuſtitiæ originalis egebat auxilio efficaci. tract. 13. diſp. 3. pag. 347. num. 104. & ſeq.

Eſt caput morale noſtrum ad demerendum, & non fuit ad merendum. tract. 14. diſp.2. pag. 481. num. 114.

Si non peccaſſet, iuxta præſentem providentiam ſolum meruiſſet de congruo nobis iuſtitiam originalem. ibid.

Adoptio.

In quo adoptio divina diſtinguatur ab humana? tract. 13. diſp. 2. pag. 247. num. 41.

Adrumentini.

In quo erraverint? Vide *Maſsilienſis.*

Adulti.

Non omnes recipiunt auxilia proximè ſufficientia ad ſalutem. tract. 13. diſp. 1. pag. 189. num. 62. & ſeq.

Recipiunt gratiam dependenter à diſpoſitione: & qualis ſit? pag. 210. & ſeq. num. 114. & ſeq.

Affectus.

Eſt duplex: efficax, & inefficax. tract. 13. diſp. 1. pag. 179. num. 36.

Differentia inter illos. ibid.

Agens.

Nullum agens eſt ſimul in actu, & potentia reſpectu eiuſdem, & ſecundum idem. tract. 13. diſp. 3. pag. 291. num. 14.

Agens, & finis mutuo ſibi correſpondent. tract. 14. diſp. 1. pag. 378. num. 37.

Agens principale id ipſum debet præſtare, quod finis in genere cauſæ finalis. pag. 379. num. 38.

Alligatio.

Quid, & quotuplex ſit? tract. 12. diſp. 3. pag. 128. & 129. num. 60. & ſeq.

Quæ eius vis? ibid. num. 61.

Quod eius obiectum? ibid. num. 63.

Qui effectus? ibid. & ſeq.

Amentes.

Non exercent veram libertatem. tract. 12. diſp. 3. pag. 147. num. 104. & ſeq.

Poſſunt aſſuefactionem acquirere. tract.12.diſp. 1. pag. 8. num. 22.

An etiam habitum? ibid.

Amor.

Amor Dei efficax obligat pluries in vita. tract. 12. diſp. 3. pag. 149. num. 109.

Non ſolum datur amor ſupernaturalis Dei ſuper omnia, ſed etiam naturalis. tract. 13. diſp.1. pag. 178. num. 34.

Amor naturalis Dei dividitur in amorem concupiſcentiæ, & amorem benevolentiæ diſtinctum à priori. pag. 179. num. 35.

Amor benevolentiæ dividitur in efficacem, & inefficacem: excluduntur tres conditiones efficacis. ibid. num. 36. & ſeq.

Amor efficax dividitur in perfectum, & imperfectum, ideſt in conſtantem, & inconſtantem. pag. 180. num. 39.

Potentia ad amorem efficacem Dei poteſt eſſe duplex: alia tantum antecedens, altera conſequens: explicatur natura vtriuſque. ibid.num. 40.

Amor naturalis Dei ſuper omnia eſt connaturalis, & proportionatus naturæ puræ. pag.181. num.42.

Daretur præceptum de amore naturali Dei ſuper omnia in natura pura. pag. 182. num.44.

Homo lapſus poteſt diligere Deum amore naturali ſuper omnia potentia antecedenti, non verò potentia conſequenti. pag. 184. num. 49.

Amor naturalis Dei ſuper omnia ſecundùm id, quod à virtute naturali ſortitur, nequit coëxiſtere cum peccato mortali. pag. 185. num. 54.

Amor naturalis Dei, qui eſt in dœmonibus, & in animabus exiſtentibus in Limbo, non eſt ſuper omnia. pag. 188. num. 61.

Quo pacto excludit tranſgreſsionem præceptorum etiam ſupernaturalium. pag. 187. & 188. num. 60.

In Angelis eſt neceſſarius ſecundùm entitatem, & liber ſecundùm modum. pag. 188. num. 61.

Amor Dei eſt effectivus, amor verò creatus eſt purè affectivus. tract. 13. diſp. 2. pag. 231. num. 2.

Amor amici an perfectior ſit amore inimici? tract. 12. diſp. 1. pag. 35. num. 117.

Angelus.

Non poteſt peccare venialiter. tract. 12. diſp.3. pag. 166. num. 143.

Eſt determinatus quoad ſpecificationem ad actualem conſiderationem vltimi finis particularis. pag. 162. num. 143.

Cognoſcit ſemper concluſiones in principijs, pag. 161. num. 144. & ſeq.

Non datùr in eo aliquis motus ſemiplene deliberatus. pag. 163. num. 146.

Anima rationalis.

In ea non poteſt recipi aliquis habitus poſitivus, in quo conſiſtat peccatum originale. tract. 12. diſp. 2. pag. 79. num. 127.

Animæ exiſtentes in purgatorio patiuntur pœnam damni in dilatione viſionis beatæ. tract. 12. diſp. 3. pag. 123. num. 49.

Etiam

Etiam quæ exiſtebant in ſinu Abrahæ. ibid. pag. 124.
Animæ ſeparatæ torquentur in inferno ab igne corporeo. pag. 127. num. 55.
Anima eſt ſubiectum immediatum gratiæ habitualis. tract. 13. diſp. 2. pag. 233. num. 6.

Appetitus.

Unde eius rebellio proveniat? tract. 12. diſp. 2. pag. 71. num. 105.
Homo in natura pura haberet appetitum innatum ad ſuam beatitudinem naturalem. tract. 13. diſp. 1. pag. 181. num. 47.

Attritio.

Adæquatè naturalis non eſt diſpoſitio proxima, nec remota ad gratiam habitualem etiam cum Sacramento. tract. 13. diſp. 1. pag. 221. num. 135.
Si eſt aliquo modo ſupernaturalizata intrinſecè, eſt ſufficiens diſpoſitio in iuſto ad fructuoſum ſacramentum pœnitentiæ, ſed non in peccatore. pag. 222. & 223. num. 136.
Non eſt ſufficiens ad remiſsionem peccati mortalis extra Sacramentum. tract. 14. diſp. 1. p. 374. num. 26.
Nec ad remittendum peccatum veniale, ſi ipſa ſumatur ſecundum ſe. pag. 421. & 420. num. 115. & 113.
Nec ſimul cum Sacramento. pag. 422. numer. 117.
Rimititur tamen per attritionem ſupernaturalem elicitam à iuſto, & ad peccata directam. pag. 423. num. 120. & pag. 420. num. 113.

Averſio.

Averſio poſitiva, & averſio privativa, quæ ſunt in peccato commiſsionis, habent diverſa obiecta formalia. tract. 12. diſp. 1. pag. 24. n. 81.
Averſio à Deo non eſt ſimpliciter infinita. diſp. 3. pag. 114. num. 20.
Non ſtat cum converſione ad Deum etiam vt finem naturalem. tract. 13. diſp. 1. pag. 185. num. 54.

Augmentum.

Augmentum gratiæ, & virtutum eſt præmium intermedium reſpectu gloriæ. tract. 14. diſp. 2. pag. 494. num. 139.
Iuſtus per bona opera vere concurrit ad augmentum gratiæ. ibid. num. 141.
Meretur illud ſaltem de congruo. ibid. num. 142.
Quilibet actus bonus moraliter in iuſto diſponit phyſice ad augmentum gratiæ. pag. 495. num. 144.
Per actus intenſiores charitatis iuſtus meretur de condigno augmentum gratiæ. pag. 497. num. 148.
Per actum tamen remiſſum non illud meretur de condigno, nulla interveniente diſpoſitione accidentali. pag. 500. num. 152.
Illud meretur per quemlibet actum informatum charitate in præſenti providentia. pag. 502. num. 157.
Augmentum gratiæ meritis remiſsis debitum non ſtatim confertur phyſice. pag. 518. num. 192.
Nec confertur, dum elicitur actus intenſior. pag. 521. num. 196.
Immo nec augmentum correſpondens actui intenſiori. ibid.
Augmentum gratiæ correſpondens actibus remiſsis, & actibus intenſioribus non remuneratis ſecundum gradus remiſſos conferri vel in purgatorio, vel in gloria, vel in hac vita, dum iuſtus elicit actus intenſiores ſemiplene deliberatos. pag. 522. num. 199. & 200.
Totum augmentum gratiæ correſpondens meritis mortificatis per peccatum non confertur niſi medijs actibus charitatis intenſioribus ſubitis, & ſemiplene liberis, vel in ingreſſu purgatorij, aut gloriæ per actus deliberatos intenſiſsimos. pag. 523. num. 202.

D. Auguſtinus.

Stat pro gratia ex ſe efficaci adhuc pro ſtatu naturæ integræ. tract. 13. diſp. 3. pag. 347. num. 104.

Auxilium.

Non eſt neceſſarium ſpeciale auxilium Dei ad illum diligendum naturaliter ſuper omnia in ſtatu naturæ puræ. tract. 13. diſp. 1. pag. 180. num. 41.
Omni homini pervenienti ad vſum rationis præbentur auxilia ſufficientia, vt expedite poſsit adimplere præceptum de dilectione naturali, & ſupernaturali Dei ſuper omnia. pag. 186. n. 62. & ſeq.
Præter gratiam habitualem requiruntur alia ſpecialia auxilia ad ſervanda omnia præcepta naturalia collective. pag. 198. num. 89.
Quæ non ſolum non dantur ad *agere*, ſed nec ad *poſſe*. ibi. num. 91.
Homo non poteſt per ſolas vires naturales ſe diſponere poſitive ad aliquod auxilium ſupernaturale. pag. 212. num. 118.
Homo per opera naturalia moraliter bona non meretur adhuc de congruo primum auxilium ſupernaturale. pag. 115. num. 126.
Dividitur in ſufficiens, & efficax. tract. 13. diſp. 3. pag. 283. num. 1.
Datur auxilium vere ſufficiens ſeparatum ab efficaci. pag. 284. num. 3.
Quæſtio de auxilio efficaci eſt valde difficilis. pag. 289. num. 12.
Auxilium efficax vt efficax non conſiſtit in entitate ex ſe indifferenti, ſed in entitate ab intrinſeco efficaci, & prædeterminante actum ſalutarem. pag. 290. num. 14.
Scientia media non conducit ad hoc, vt detur auxilium efficax in actu primo. pag. 301. num. 32.
Nec conſiſtit in ſolo extrinſeco decreto Dei efficaci. pag. 316. num. 59.
Nec in operatione creaturæ, prout intelligitur pro-

procedere à Deo prius, quam à cauſa ſecunda. pag. 325. n. 71.
Nec in motione præciſe morali. pag. 326. n. 72.
Sed in qualitate phyſica phyſice prædeterminante voluntatem creatam. pag. 327. n. 74.
Auxilio efficaci non poteſt abſolute reſiſti in ſenſu diviſo, nec in ſenſu compoſito. pag. 332. n. 79. & ſeq.
Nec poteſt impediri, aut acquiri dependenter à noſtris actibus. pag. 335. & 336. num. 83. & ſeq.
Non conſtituit *poſſe* ad actum, ſed eſt mera applicatio ad illum. pag. 339. n. 88.
Non datur ad hoc, vt voluntas præcontineat actualitatem, & exiſtentiam operationis. ibid. num. 90.
Voluntas determinata per auxilium, adhuc manet in potentia vt determinetur à ſe ipſa. pag. 342. n. 95.
Efficacia auxilij parit libertatem. ibid.
Non tollit dominium noſtræ libertatis. ibid.
Etiam requititur auxilium ex ſe efficax pro ſtatū innocentiæ. pag. 347. n. 104.
Auxilium, quod conducit ad gratiæ conſervationem, non poteſt cadere ſub merito. tract. 14. diſp. 2. pag. 511. n. 177.

Axioma.

Quomodo intelligatur illud axioma: *nemo intendens ad malum operatur*? tract. 12. diſp. 1. pag. 21. n. 69. & diſp. 2. pag. 51. n. 44. & præcipue pag. 62. n. 74. & deinceps.
Illud axioma *facienti, quod eſt in ſe, Deus non denegat gratiam*, non intelligitur de faciente viribus ſolius naturæ. tract. 13. diſp. 1. pag. 217. n. 129.

B

Beatitudo.

PUeri exiſtentes in Limbo carent beatitudine naturali. tract. 12. diſp. 3. pag. 139. n. 85. & ſeq.
Beatitudo naturalis non repugnat naturæ puræ intra limites huius ſtatus tract. 13. diſp. 1. pag. 183. n. 47.

Bonitas. Bonum.

Eſt contra bonum honeſtum vitium directe contrarium virtuti acquiſitæ. tract. 12. diſp. 1. pag. 9. n. 25.
Inter bonum, & malum in linea formaliter morali datur oppoſitio proprie contraria. tract. 12. diſp. 2. pag. 53. n. 49.
Ad meritum vitæ æternæ requiritur bonitas moralis in actu. tract. 12. diſp. 2. pag. 53. num. 49.
Ad meritum vitæ æternæ requiritur bonitas moralis in actu. tract. 14. diſp. 2. pag. 437. num. 20.
Si idem actus eſſet ſimul bonus, & malus moraliter, non poſſet eſſe meritorius vitæ æternæ adhuc vt bonus. pag. 438. n. 21.
Iuſtus defactò meretur de condigno bona temporalia, prout conducunt ad ſalutem. pag. 512. num. 180.
Bona temporalia, prout conducunt ad ſalutem, poſſunt eſſe obiectum ſpei theologicæ, & orationis ibid.
Conſiderata ſecundum ſe, non cadunt ſub merito de condigno. pag. 513. n. 183.
Nec de congruo propriè dicto. ibid. n. 184.
Quomodocumque ſumantur non cadunt ſub merito peccatoris. ibid. n. 158. Vide. *Gratia.*

C

Carentia.

CArentia viſionis beatæ habet veram rationem pœnæ, ſecus verò dolor conſequens illam. tract. 12. diſp. 3. pag. 125. n. 53.
Quando habet rationem privationis, & negationis? tract. 12. diſp. 2. pag. 43. n. 18.

Cauſa. Cauſalitas.

Explicatur modus, quo cauſa efficiens producit actum ſecundum id, in quo illam excedit. tract. 12. diſp. 1. pag. 16. n. 49.
Potentia, & habitus poſſunt eſſe cauſa principalis malitiæ actus, eſtò dicat exceſſum ſimpliciter. pag. 17. n. 50.
Habitus malus eſt cauſa principalis malitiæ actus, ſecus verò habitus bonus bonitatis actus: & quare? ibid. n. 51.
Privatio petit veram cauſam efficientem. tract. 12. diſp. 2. pag. 19. n. 59.
Cauſa efficiens adhuc phyſica noſtri peccati originalis fuit peccatum Adami. pag. 98. n. 161. & ſeq.
Semen verò cauſa inſtrumentalis. pag. 99. num. 163.
A cauſa creata indifferenti vt tali non procedit effectus determinatus, niſi ab alia cauſa determinetur. tract. 13. diſp. 3. pag. 293. n. 20.

Certitudo.

Quotuplex ſit? tract. 13. diſp. 2. pag. 278. n. 103.
Nullus poteſt certitudine metaphyſica, aut theologica ſcire ſe eſſe in gratia abſque ſpeciali revelatione Dei. pag. 279. n. 104. & ſeq.
Nec certitudine morali excludente potentiam ad formidandum. pag. 280. n. 107.
Certitudine infallibili nemo poteſt eſſe certus de ſua fide vt ſupernaturali, ſecluſa revelatione. p. 282. num. 111.

Charitas.

Poteſt compati cum habitu odij Dei ſaltem per breve tempus. tract. 12. diſp. 1. pag. 6. & 7. num. 15.

Præceptum charitatis formalis multoties obligat perſè in vita. tract. 12. diſp. 3. pag.149. num.109.

Habitus, aut actus charitatis non eſt forma ſanctificans. tract. 13. diſp. 2. pag. 248. num. 42.

Habitus charitatis diſtinguitur realiter à gratia habituali.pag.253.n.53.

Recipitur immediatè in voluntate.ibid.

Actus charitatis defactò non expellit formaliter peccatum habituale. tract. 14. diſp. 1. pag. 375.n.30.

Eſſentialiter dependet à gratia. pag. 378. num. 37.

Eſt ſimpliciter, & eſſentialiter vitalis vita ſupernaturali.pag.380.n.40.

Etiam eſt eſſentialiter meritorius vitæ æternæ. pag.381.n.41.

Ex ſe ſufficit ad delendum indirectè peccatum habituale. pag.383.n.46.

Actus charitatis eſt diſpoſitio phyſica, & non tantum moralis ad gratiam. pag. 402. num. 82.

Effective procedit ab ea. pag.404.n.88.

Macula peccati venialis conſiſtit in privatione fervoris charitatis. pag.418.n.160.

Aufertur per actum illius.pag.422.n.110.& pag. 420.n.113.

Quadruplex poteſt excogitari ordinatio charitatis, qua opera iuſtorum ordinantur ad Deum. tract. 14. diſp. 2. pag. 453. & 454. num.54.

Aliqua ordinatio charitatis requiritur ad meritum condignum vitæ æternæ.ibid.n.55.

Non requiritur formalis. ibid.n.56.

Charitas principalius concurrit ad meritum, quam fides. ibid.n.57.

Sola habitualis ordinatio charitatis non ſufficit ad meritum condignum vitæ æternæ in actibus naturalibus. pag.455.n.60.

Nec in actibus ſupernaturalibus. pag. 457. num. 63.

Tota ratio formalis merendi vitam æternam eſt charitas: materia verò ſunt actus aliarum virtutum.pag.459.n.68.

Omnes actus boni moraliter in iuſto ſunt meritorij de condigno vitæ æternæ, eſtò non præceſſerit actus formalis charitatis. pag.460. num.69.

Ordinatio charitatis requiſita ad meritum quomodo creſcat, & decreſcat in actibus aliarum virtutum? pag. 465. & 469. num. 77. & ſeq.

Maior charitas præcisè habitualis non conducit ad augendum meritum vitæ æternæ. pag. 472.n.94.

Iuſtus per actus charitatis, ſive intenſos, ſive remiſſos ſe diſponit phyſicè ad augmentum gratiæ.pag.495.n.144.

Saltem per actus intenſiores charitatis meretur de condigno augmentum gratiæ. pag. 497. num.148.

Per actum charitatis remiſſum non meretur illud, ſi ad ſolas leges meriti de condigno attendatur, nulla intercedente diſpoſitione accidentali.pag.500.n.152.

In præſenti tamen providentia defactò illud meretur per quemlibet actum remiſſum charitatis.pag.502.n.157.

Chriſtus.

Se diſpoſuit ad ſanctificationem gratiæ habitualis per actum charitatis. tract. 14. diſp. 1. pag. 408.n.96.

Cur opera adhuc naturalia Chriſti dignificentur infinitè ab eius perſona, ſecus verò opera purè naturalia hominis iuſti à gratia? tract. 14. diſp.2.pag.456.n.62.

Chriſtus per opera pure naturalia non potuit mereri de condigno aliquod præmium entitative ſupernaturale. ibid.pag.457.

Solus Chriſtus poteſt defactò mereri de condigno alteri primam gratiam. pag. 481. num. 113.

Cogitatio.

Sancta, & congrua requiſita ad omne opus bonum morale, non ſemper eſt gratia ſpecialis. tract.13.diſp.1. pag.172.n.21.

Inutilis eſt ad gratiam efficacem declarandam. tract.13.diſp.3.pag.308.n.43.

Commiſsio.

Peccata commiſsionis diſtinguuntur ſpecie morali eſſentiali per ordinem ad obiecta, ſpecie tamen accidentali multoties per ordinem ad rectitudinem, qua privant. tract. 12. diſp. 1. pag.20.n.65.

Privatio, quæ eſt in peccato commiſsionis, non intenditur perſè, ſed eſt in illo per accidens. pag.21.n.66.

Commiſsio, & omiſsio ex eodem motivo an pertineant ad eandem ſpeciem? pag. 24. num. 83.

Concupiſcentia.

Non dicit poſitivam inclinationem ad malum tract.12.diſp.1.pag.14.n.41.

Pro materiali non eſt peccatum originale formalitèr.tract.12.diſp.2.pag.69.n.102.

Quid dicat tam pro materiali, quàm pro formali? ibid.

Concurſus.

Simultaneus inutilis eſt ad ſalvandum, quod Deus facit, vt nos faciamus. tract.13.diſp.3. pag.307.n.42.

In quo diſtinguatur à prævio? pag. 319. num. 63.

Concurſus prævius paſsivè eſt aliquid creatum. pag.316.n.59.

Diſtinguitur ab operatione.pag.325.n.71.

Non complet actum primum. pag. 339. n. 89. pag.344.n.98.

Con-

Confirmatio.

Donum perſeverantiæ non eſt idem cum dono confirmationis, licèt ſit ei debitum. tract. 13. diſp.1.pag.230. num.153.

Donum confirmationis poteſt cadere ſub merito, ſed non perſeverantia in gratia: & quare? tract.14.diſp.2.pag.511.num.179.

Contritio.

Actus contritionis tendit effectivè ad deſtructionem offenſæ gravis Dei. tract. 14. diſp.1.pag. 372.num.24.

Non tendit formaliter ad expellendum peccatum habituale. pag.375.num.30.

Eſt diſpoſitio phyſica gratiæ. pag. 402. num. 82.

Procedit effectivè à gratia.pag.403.num.88.

Remittitur peccatum veniale per contritionem perfectam. pàg. 423. num. 119. pag. 421. num. 113.

Contraria.Contrarietas.

Traditur diffinitio contrariorum. tract. 12. diſp. 1.pag.1.num.1.

Duplex conditio aſsignatur pro oppoſirione rigoroſa contrariorum.ibid.pag.1. & 2.

Quomodo intelligatur oppoſitio contraria in his, quę ratione intenſionis mutuo ſe expellunt? ibid.

Converſio. Vide *Averſio.*

Creatio.

Diſtinguitur ab eductione, & in quo? tract. 13. diſp.2. pag.275.num.96.

Gratia habitualis non fit per creationem, ſed per eductionem.ibid.num.97.

Creatura.

Nulla creatura poteſt eſſe cauſa principalis phyſica gratiæ habitualis, habituum ſupernaturalium, & intenſionis illorum, nec minimi auxilij gratiæ, ſive ſufficientis, ſive efficacis. tract.13. diſp. 2. pag. 273. num. 89. & ſeq.

Nulla eſt creatura rationalis, quam metaphyſicè non poſsit Deus libere convertere. tract. 13. diſp.3.pag.311.num.50.

Culpa.

Habet plus de ratione mali, quàm pœna.tract. 52.diſp.3.pag.116.n.28.

Non poteſt prudenter eligi ad vitandam maximam pœnam.ibid. Vide *Peccatum.*

D

Damnum. Vide *Pœna.*

Debitum.

QUaliter ſe habeat ad privationem? tract.12. diſp.2.pag.43.& 44. num.18.

Debitum aliud eſt phyſicum, & aliud morale.ibid.num.21.

In actibus ab intrinſeco pravis, vt in odio Dei, non eſt debitum phyſicum, aut metaphyſicum rectitudinis.pag.44.num.22.

Delectatio.

Delectatio de pollutione non peccaminoſa, & licita. tract.12.diſp.2.pag.41.num.12.

Demeritum.

Eſt proprietas culpæ. tract. 12. diſp. 2. pag. 74. num.115.

Denominatio.

Denominatio *peccatoris* eſt ei intrinſeca, ei non poteſt provenire à forma exiſtente in alio, tract. 12.diſp. 2. pag. 75.num.116.& ſeq.

Deus.

Deus vt finis naturalis ſubordinatur ſibi ipſi fini ſupernaturali. tract. 12. diſp. 1. pag. 7. numer.17.

Lex naturalis dictat obediendum eſſe Deo authori ſupernaturali.pag.11.num.32.

Aliqua formalitas poſitiva eſt in peccato commiſſionis, in habitu vitij, in errore, & potentia peccandi, quæ non cauſatur à Deo. tract. 12. diſp.2. pag.56.num.57.

Deus efficit in peccato omnes formalitates, quæ exprimunt perfectionem, quamvis non efficiat expreſsionem malitiæ. pagin. 63. numer. 80.

Inter Deum, & Adamum interceſsit pactum de transfundenda, vel non tranfundenda iuſtitia originali in poſteros. pag. 69. numer. 100.

Deus nullam legem ſtatuit de danda prima gratia auxiliante facienti, quod eſt in ſe viribus naturæ. tract.13.diſp.1.pag.217. num.129.

Amor Dei erga nos eſt effectivus, ad diſtinctionem à moris noſtri, qui eſt pure affectivus. tract.13.diſp.2.pag.231.num.2.

Solus Deus in omni providentia eſt cauſa principalis gratiæ habitualis.pag.272.num.89.

Eſt cauſa determinans noſtrum conſenſum ſalutarem.tract.13.diſp.3.pag.293.num.20.

Semper agit ad extra per actionem formaliter immanentem.pag.293.num.24.

Eſt prima cauſa determinans noſtrum conſenſum. ibid.

Eſt principalis cauſa diſcernens conſentientem à non conſentiente.pag.299.num.29.

Reſpectu Dei nullus eſt homo libere inconvertibilis. pag. 311.num.50.

Non eſſet Deus omnipotens, ſi non poſſet efficaciter promovere ad actum liberum.ibid.

Habet ſupremum, & abſolutum dominium. ibid.

Si Deus ageret neceſſario, voluntas noſtra non ageret libere.pag.351.num.111.

Cur in prædicta hypotheſi maneret contingentia in rebus, & non libertas. pag. 355. num. 122.

Si Deus permitteret, peccatum ſimul cum gratia

coé-

coexiſtere, eſſet cauſa peccati. tract. 14. diſp. 1. pag. 392. num. 66.

Deus non poteſt remittere peccatum in ſtatu purorum commiſſum iuxta providentiam illius ſtatus. pag. 416. num. 108.

Homo poteſt mereri de condigno aliquid à Deo. tract. 14. diſp. 2. pag. 430. num. 3.

Non recompenſat opera noſtra ex gratitudine, ſed ex iuſtitia. pag. 433. num. 8.

Nec ex ſola fidelitate. ibid. num. 9.

Diabolus. Vide *Dæmones.*

Dilectio. Vide *Amor.*

Dimanatio.

Virtutes per ſe infuſæ, quæ infunduntur in inſtanti iuſtificationis, dimanant phyſice à gratia tract. 13. diſp. 2. pag. 256. num. 59.

In quo conſiſtat? pag. 257. num. 60.

Et quid ad eam requiratur? ibid.

Diſpoſitio.

Explicatur natura eius, & diviſio. tract. 13. diſp. 1. pag. 210. num. 114.

Aliqua diſpoſitio propria datur in homine adulto, quando de lege ordinaria iuſtificatur. ibid.

Homo per ſolas vires naturales non poteſt ſe diſponere ſufficienter vltimò ad gratiam. pag. 211. num. 116.

Nec poſitive ad auxilium aliquod ſupernaturale, ita vt diſpoſitio naturalis connectatur ex natura rei cum illo. pag. 212. num. 118.

Attritio adæquate naturalis non eſt diſpoſitio adhuc remota ad gratiam habitualem adhuc cum Sacramento. pag. 221. num. 135.

Eſt tamen in iuſto diſpoſitio proxima in Sacramento, ſi eſt intrinſece ſupernaturalizata. pagin. 222. num. 136.

Aliquæ diſpoſitiones requiruntur ad iuſtificationem. tract. 14. diſp. 1. pag. 400. n. 76.

Recenſentur actus, qui ſunt diſpoſitiones ad iuſtificationem. pag. 401. num. 78. & ſeq.

Actus charitatis, & contritionis ſunt diſpoſitiones phyſicæ, & non tantum morales. pag. 402. num. 82.

Ultimæ diſpoſitiones ad gratiam procedunt effective ab ea. pag. 404. num. 88.

Omnes actus boni moraliter in iuſto ſunt diſpoſitiones phyſicæ ad gratiam. tract. 14. diſp. 2. pag. 495. num. 144.

Differentia notabilis, quę datur inter diſpoſitionem phyſicam, quæ ſimul eſt cauſa efficiens, & diſpoſitionem phyſicam, quæ mere eſt cauſa diſpoſitiva. pag. 497. num. 47.

Gratia in *eſſe* phyſico producitur, & augetur iuxta quantitatem diſpoſitionis phyſicæ. pag. 518. num. 192.

Habitus naturalis non augetur connaturaliter, niſi iuxta quantitatem diſpoſitionis phyſicæ. pag. 520. & 521. num. 195.

Dæmones.

Torquentur ab igne corporeo. tract. 12. diſp. 3. pag. 127. num. 59.

In quo conſiſtat eorum cruciatus? pag. 128. num. 60.

Non poſſunt peccare venialiter. pagin. 161. num. 143.

In illis etsi detur dilectio Dei naturalis, non tamen eſt ſuper omnia. tract. 13. diſp. 1. pag. 188. num. 61.

Diſtractio. Vide *Intellectus.*

Dolor.

Non habet rationem pœnæ, ſed reducitur ad illam iuxta qualitatem pœnæ. tract. 12. diſp. 3. pag. 123. num. 47.

Eſt dolor, qui poteſt habere rationem pœnæ; & eſt dolor, qui non poteſt habere rationem pœnæ. tract. 12. diſp. 3. pag. 112. num. 16. Vide *Dæmones. Pœna. Alligatio.*

E

Ebrietas.

QUomodo imputentur ad culpam, quæ in ebrietate committuntur, vel omittuntur? tract. 12. diſp. 2. pag. 39. num. 8.

Effectus.

Quando cenſeatur voluntarius in cauſa? tract. 12. diſp. 2. pag. 40. num. 9.

Retractata voluntate, non manet effectus voluntarius. ibid.

Repugnat, quod effectus iuſti, amici Dei, filij eius adoptivi, & hæredis gloriæ dentur per formam extrinſecam, aut per aliam formam creatam à gratia habituali. tract. 13. diſp. 2. pag. 226. num. 40.

Effectus determinatus non procedit à cauſa indifferenti, vt tali, niſi ab alia determinetur. tract. 13. diſp. 3. pag. 293. num. 20.

Electio.

Ad electionem mediorum requiritur præmotio efficax poſt intentionem finis. tract. 13. diſp. 3. pag. 292. num. 17. Vide. *Cauſa.*

Elias. P.N.

Eſt in ſtatu merendi. tract. 14. diſp. 2. pag. 442. num. 34.

An ſit æqualis Apoſtolis in gratia, & meritis? pag. 443. num. 35.

Error.

Non præceſsit primum peccatum Adami. tract. 12. diſp. 2. pag. 98. num. 159. & ſeq.

Excommunicatio.

An incurratur propter effectum voluntarium ſolum in cauſa? tract. 12. diſp. 2. pag. 40. num. 9. & ſeq.

Quid ſi pœniteat ante effectum? ibid.

Eva.

An amiſerit fidem? tract. 12. diſp. 2. pag. 71. & 97. n. 105. & 159.

An præceſſerit error ante ſuum primum peccatum? pag. 98. n. 159.

F

Fides. Fidelis.

FIdes noſtra eſt eiuſdem ſpeciei cum fide ſupponente evidentiam in atteſtante. tract. 13. diſp. 2. pag. 271. n. 86.

Cum producitur ſimul cum gratia ſanctificante, dimanat ab ea per eandem actionem. pag. 258. num. 62.

Poteſt tamen per aliam conſervari. ibid. num. 63.

Requiritur ad iuſtificationem. ibid. n. 62.

Nullus tenetur credere fide divina ſe eſſe in gratia, præciſa revelatione ſpeciali Dei. pag. 268. num. 103.

Nemo poteſt eſſe certus de ſua fide ſupernaturali, vt tali, ſecluſa revelatione. pag. 282. num. 111.

Charitas principalius conducit ad meritum, quàm fides. tract. 14. diſp. 2. pagin. 454. num. 57.

Fides eſt diſpoſitio ad gratiam. pag. 469. & 470. num. 86.

Non eſt ratio formalis merendi. pag. 468. num. 84.

Actus fidei elicitus in inſtanti iuſtificationis quomodo informetur à charitate, vt ſit meritorius vitæ æternæ? pag. 469. n. 85.

Relinquit in iuſto ſuum participium, ſicut charitas pag. 469. n. 86. & ſeq.

Actus fidei, & ſpei non dependent eſſentialiter à gratia ſanctificante. tract. 14. diſp. 1. pag. 382. n. 44.

Finis.

Eſt prior ijs, quæ ſunt ad finem. tract. 12. diſp. 1. pag. 15. n. 43. & 45.

Quidquid Angelus appetit, eſt cum ordine ad ſuum vltimum finem particularem: & quare? tract. 12. diſp. 3. pag. 161. n. 143.

Fomes.

Non eſt formaliter ipſum peccatum. tract. 12. diſp. 2. pag. 69. n. 102.

G

Gaudium. Vide *Delectatio.*

Genus.

POteſt dupliciter conſiderari, nempe logice, vel phyſice. tract. 13. diſp. 2. pag. 267. num. 80.

Stat, quòd genus ſit logicè perfectius alio, quando ſub hoc continetur ſpecies abſolute perfectior, non vero phyſice. ibid.

Gloria.

Augetur iuxta augmentum gratiæ. tract. 14. diſp. 2. pag. 494. num. 139. Vide *Meritum.*

Gratia.

Abſque ſpeciali gratia poteſt homo cognoſcere ſingulas veritates naturales ſpeculativas in ſtatu naturæ lapſæ, & in ſtatu naturæ puræ. tract. 13. diſp. 1. pag. 166. num. 6.

Secus vero omnes illas collective. pag. 168. numer. 9.

Non eſt neceſſaria ad omne opus bonum morale. pag. 170. num. 17.

Nec cogitatio congrua, aut efficax illud præcedens eſt ſemper gratia ſpecialis. pag. 172. num. 21.

Non eſt neceſſaria ſpecialis gratia in vllo ſtatu ad victoriam levis tentationis ex motivo honeſto naturali. pag. 177. num. 32.

Neque eſt neceſſaria ſpecialis gratia ad diligendum Deum naturaliter ſuper omnia in ſtatu naturæ. pag. 180. num. 41.

Contra rationem ſtatus naturæ puræ eſt exigere, vel habere aliquam gratiam ſpecialem. pag. 183. num. 46.

Homo ſine ſpeciali gratia non poteſt adimplere præcepta ſupernaturalia, & naturalia, prout harum obſervatio conducit ad ſalutem: cum gratia tamen poteſt omnia. pag. 190. & 191. num. 67.

Nulla gratia requiritur ad obſervandum aliquod præceptum naturale in natura lapſa. ibid. num. 70.

Immò in natura integra poſſet homo implere omnia præcepta naturalia tam diviſive, quàm collectivè, & per longum tempus, etiam ſi inſtet gravis tentatio, ſine ſpeciali gratia. ibid. num. 71.

Non eſt neceſſaria ſpecialis gratia in homine lapſo ad obſervanda diviſivè omnia præcepta naturalia. pag. 192. num. 74.

Eſt tamen neceſſaria adhuc in natura pura, ad ſervanda omnia collectivè. pag. 194. num. 80.

In homine lapſo hęc gratia eſt iuſtificans. pag. 197. num. 87.

Ultra hanc requiruntur ſpecialia auxilia, quæ habent rationem gratiæ reſpectu iuſti. pag. 198. num. 89.

Et dantur, non ſolum ad *agere*, ſed etiam ad *poſſe*. pag. 199. num. 91.

Sola gratia habitualis cum auxilijs ei de communi lege correſpondentibus non ſufficit ad vitanda omnia peccata venialia per totam vitam pag. 200. num. 93.

Gratia ſpecialis ad non peccandum venialiter per totam vitam, in quo conſiſtat? pag. 202. num. 97.

Soli B. V. Mariæ conceſſa fuit in hac vita. ibid. num. 98.
Nulla gratia requiritur ad victoriam gravis tentationis ex pravo aliquo fine. pag. 204. num. 100.
Eſt tamen neceſſaria ad illam vincendam ex motivo honeſto adhuc naturali in homine lapſo. ibid. num. 101.
Explicatur qualitas gratiæ ad eius victoriam. pag. 207. num. 107.
Nulla eſt neceſſaria ad illam vincendam in ſtatu naturæ puræ. pag. 208. num. 109.
Ad gratiam iuſtificantem non poteſt homo proprijs viribus ſe vltimò diſponere. pag. 211. num. 126.
Nec remote poſitive. pag. 212. num. 118.
Attritio adæquatè naturalis non eſt diſpoſitio adhuc remota ad gratiam habitualem, adhuc cum Sacramento. pag. 221. num. 135.
Perſeverantia finalis eſt gratia ſpecialis adhuc reſpectu hominis iuſti. pag. 226. num. 144.
Gratia habitualis eſt aliquid creatum, & nobis intrinſecum. tract. 13. diſp. 2. pag. 231. num. 2.
Recipitur immediatè in anima. pag. 233. numer. 6.
Eſt accidens, qualitas permanens, & pertinens ad ſpeciem habitus. pag. 234. num. 10.
Non poteſt recipi in lapide. pag. 235. num. 13.
Non eſt præciſe participatio moralis, nec præciſe virtualis naturæ divinæ, ſed formalis. pag. 237. num. 17. & ſeq.
Explicatur modus huius participationis, & alij reijciuntur. pag. 238. num. 18. & ſeq.
Gratia habitualis ex natura ſua reddit hominem iuſtum, amicum Dei, filium eius adoptivum, & acceptum ad gloriam. pag. 244. numer. 35.
Et nulla alia forma, ſive extrinſeca ſive intrinſeca poteſt præſtare prædictos effectus. pag. 246. & 247. num. 40. & ſeq.
Diſtinguitur realiter à charitate. pag. 253. numer. 53.
A gratia habituali dimanant phyſice omnes virtutes per ſe infuſæ in inſtanti iuſtificationis. pag. 256. num. 59.
Et forma entitative ſupernaturalis. pag. 261. num. 69.
Eſt ſimpliciter perfectior omnibus habitibus ſupernaturalibus. pag. 264. num. 72.
Et omnibus operationibus ſupernaturalibus etiam collective ſumptis. ibid. num. 73.
Secus verò vnione hypoſtatica. ibid. num. 74.
Eſt ſimpliciter perfectior omni ſubſtantia creata, & creabili, licet ſit imperfectior ſecundum quid. ibid. num. 75.
Nequit dari gratia ſpecie perfectior gratia nunc exiſtente. pag. 269. num. 83.
Non poteſt produci principaliter ab agente creato. pag. 272. num. 89.
Non fit per creationem, ſed per eductionem. pag. 275. num. 97. & ſeq.
Poteſt homo certò cognoſcere ſe eſſe in gratia facta revelatione ſpeciali Dei. pag. 278. num. 103.
Nullus per principia pure naturalia poteſt ſcire certo ſe eſſe in gratia. pag. 269. num. 104.
Neque abſque ſpeciali Dei revelatione. ibid. num. 105.
Gratia actualis dividitur in ſufficientem, & efficacem. tract. 13. diſp. 3. pag. 283. num. 1.
Datur gratia verè ſufficiens ſeparata ab efficaci. pag. 284. num. 3.
Quæſtio dé gratia eſt valde difficilis. pag. 289. num. 12.
Gratia efficax vt efficax non conſiſtit in entitate ex ſe indifferenti, ſed in entitate ab intrinſeco efficaci, & actum prædeterminante. pag. 290. num. 14.
Scientia media non eſt ſufficiens ad conſtituendam gratiam efficacem in actu primo. pag. 301. num. 31. & ſeq.
Gratia excitans eſt diſtincta à gratia adiuvante. pag. 308. num. 45.
Non conſiſtit in ſolo extrinſeco decreto Dei efficaci. pag. 316. num. 59.
Nec in operatione creaturæ, prout intelligitur procedere à Deo prius, quam à cauſa ſecunda. pag. 325. num. 71.
Nec motione præcise morali. pag. 326. numer. 72.
Sed in qualitate phyſica phyſicè prædeterminante voluntatem creatam. pag. 527. num. 74.
Gratiæ efficaci non poteſt abſolute reſiſti, nec in ſenſu diviſo, nec in ſenſu compoſito. pag. 332. & 333. num. 79. & ſeq.
Nec poteſt impediri, aut acquiri dependenter à noſtris actibus. pag. 335. & 336. num. 83. & ſeq.
Non conſtituit *poſſe* ad actum, ſed eſt mera applicatio ad illum. pag. 339. num. 89.
Nec datur ad hoc, vt voluntas præcontineat actualitatem, & exiſtentiam operationis. ibid. num. 90.
Voluntas determinata per gratiam adhuc manet in potentia, vt determinetur à ſe ipſa. pag. 341. num. 95.
Etiam requiritur gratia ex ſe efficax pro ſtatu innocentiæ. pag. 347. num. 104.
Aliqua gratia intrinſeca concurrit formaliter ad remittenda peccata mortalia in iuſtificatione impij. tract. 14. diſp. 1. pag. 359. num. 3.
Hæc gratia eſt gratia habitualis. pag. 362. numer. 8.
Non eget novo favore Dei extrinſeco ad illa remittenda adhuc in ratione offenſæ. pag. 363. num. 9.
Gratia habitualis eſt forma adæquata defactò expellens peccatum. pag. 375. num. 30.
Immò repugnat, quòd detur alia forma directè expellens peccatum habituale præter illam. pag. 377. num. 36.
Actus charitatis dependet eſſentialiter à gratia habituali. pag. 378. num. 37.
Gratia habitualis non opponitur tantum ex lege Dei cum peccato mortali. pag. 387. num. 55.
Opponitur etiam pluſquam moraliter. pag. 388. num. 57.
Etiam metaphyſicè, & eſſentialiter. pag. 389. num. 58.
Hæc oppoſitio non ſolum verſatur inter gratiam, & peccatum habituale, ſed etiam inter gratiam, & peccatum actuale. pag. 390. num. 62.
Gratia habitualis nec coëxiſtit, nec poteſt coëxiſtere cum peccato actuali in inſtanti reali, in quo quis iuſtificatur, nec converſio. pag. 394. num. 68.
Actus charitatis, & contritionis, qui ſunt vltimæ diſpoſitiones ad gratiam, procedunt effectivè ab ea. pag. 404. num 88.
Gratia habitualis eſſet neceſſaria ad remiſsionem peccati mortalis in ſtatu naturæ puræ commiſsi. pag. 411. num. 101.
Iuſtificatio eſt effectus gratiæ operantis, & meritum gratiæ cooperantis. tract. 14. diſp. 2. pag. 418. num. 1.
Gratia habitualis de lege ordinaria eſt neceſſeria ad meritum de condigno vitæ æternæ tam in ſtatu naturæ puræ, quàm in ſtatu naturæ integræ. pag. 449. num. 46.
Etiam divinitus. pag. 406. num. 47.
Etiam ad meritum de congruo. pag. 451. num. 48.
Principaliùs eſt principium meriti per charitatem, quàm per fidem. pag. 454. num. 57.
Non poteſt cadere ſub merito de condigno operum adhuc ſupernaturalium, quæ antecedunt illam exiſtentialiter. pag. 474. num. 99.
Nec de congruo congruitate propriè dicta. ibid. num. 100.
Nec cadit defactò ſub merito reſpectu operum ab ea procedentium. pag. 475. num. 101.
Immò nec de potentia Dei abſoluta. ibid. num. 102.
Nullus defactò poteſt mereri de condigno alteri primam gratiam. pag. 481. num. 113.
Iuſtus iuxta præſentem providentiam poteſt de congruo mereri alteri gratiam habitualem. pag. 482. num. 115.
Non poteſt tamen mereri de condigno, adhuc de pontentia Dei abſoluta, illam peccatori, ſecundum omnia, quæ importat. ibid. num. 116.
Iuſtus poteſt mereri de condigno primam gratiam habitualem non peccatori de potentia abſoluta. pag. 484. num. 119.
Etiam peccatori poteſt de condigno mereri illam ſecundùm ſe. pagin. 485. numer. 123.
Augmentum gratiæ eſt præmium intermedium reſpectu gloriæ. pag. 494. numer. 139.
Ad augmentum gratiæ verè iuſtus concurrit per ſua opera bona. ibid. num. 141.
Et illud meretur ſaltem de congruo. ibid. num. 142.
Omnia opera iuſti bona moraliter ſunt diſpoſitiones phyſicæ ad augmentum gratiæ. pag. 495. num. 144.
Iuſtus meretur de condigno augmentum gratiæ, ſaltem per actus intenſiores charitatis. pag. 497. num. 148.
Iuſtus non meretur de condigno augmentum gratiæ per actum remiſſum, attentis ſolis legibus meriti de condigno, nulla interveniente diſpoſitione accidentali. pag. 500. num. 152.
Defactò tamen illud meretur. pag. 502. num. 157.
Non meretur defactò perſeverantiam finalem in gratia. pag. 507. num. 167.
Nec continuationem illius pro duratione ſequenti. ibid. num. 169.
Immò nec de potentia Dei abſoluta poteſt illam mereri, ſive de condigno, ſive de congruo. pag. 508. & 509. num. 171. & ſeq.
Perſeverantia in gratia pertinet ad principium eſſentiale meriti. ibid. pag. 508.
Augmentum gratiæ debitum actibus remiſsis non ſtatim confertur phyſicè. pag. 518. numer. 192.
Gratia in *eſſe* phyſico producitur, & augetur connaturaliter iuxta quantitatem diſpoſitionis phyſicæ. ibid.
Augmentum gratiæ debitum actibus remiſsis non confertur, dum elicitur actus intenſior. pag. 521. num. 196.
Totum augmentum correſpondens meritis mortificatis per peccatum, non confertur, niſi medijs actibus charitatis ſubitis, & ſemiplene liberis, vel in ingreſſu purgatorij, aut gloriæ. pag. 523. num. 102.

Gratitudo.

In Deo non habet locum. tract. 14. diſp. 2. pag. 433. num. 8.

Gravitas. Vide *Peccatum.*

H

Habitus.

Habitus odij Dei poteſt compati cum charitate ſaltem per breve tempus. tract. 12. diſp. 1. pag. 7. num. 15.
Inter habitum, & actum datur mutuus exceſſus, & quomodò? pag. 15. dub. 3. in initio. ibid.
Actus ſuperat abſolute, & ſimpliciter habitum in bonitate, & malitia. ibid. num. 43.
Habitus excedit ſimpliciter potentiam in bonitate, & malitia. ibid. num. 44.
Habitus malus eſt cauſa principalis malitiæ actus, ſecus

ſecus verò habitus bonus bonitatis actus: & quare? pag. 17. num. 51.

Malitia eſt quid eſſentiale, & conſtitutivum habitus mali, ſicut bonitas habitus boni. tract. 12. diſp. 2. pag. 54. num. 53.

Vitia manent poſt iuſtificationem verè, & propriè in ratione habitus: & quare dicantur diſpoſitiones? tract. 12. diſp. 1. pag. 4. & 5. num. 9. & diſp. 2. pag. 55. num. 54.

Nullus habitus phyſicus eſt in nobis, in quo conſiſtat peccatum originale. pag. 77. num. 120. & ſeq.

Nullus eſt habitus, qui hominem viatorem reddat ſimpliciter impeccabilem. tract. 13. diſp. 1. pag. 230. num. 153.

Gratia habitualis eſt ſimpliciter perfectior omnibus habitibus ſupernaturalibus. tract. 13. diſp. 2. pag. 264. num. 72.

Habitus naturalis intenſibilis non augetur connaturaliter, niſi iuxta quantitatem diſpoſitionis phyſicæ. tract. 14. diſp. 2. pag. 518. num. 192. & pag. 520. num. 195.

Hæreticus.

Hæretici non habent remorſum conſcientiæ in hac vita. tract. 12. diſp. 1. pag. 13. num. 37.

Homo.

Si non eſt ſui compos, non poteſt valide conficere ſacramenta. tract. 12. diſp. 2. pag. 42. num. 13.

Omnis homo, excepta B. V. Maria, participat intrinſecè ex peccato Adami aliquid, quod habet rationem peccati. pag. 68. num. 97.

Quod dicitur peccatum originale, & eſt verè propriè peccatum, & revera nobis voluntarium. ibid. num. 98.

Per peccatum originale contrahit privationes omnium perfectionum, quas ſecum afferebat iuſtitia originalis, & quæ ſint? pag. 70. num. 104.

Primum peccatum, quod homo committit, non poteſt eſſe veniale. tract. 12. diſp. 3. pag. 149. num. 110.

Homo primo perveniens ad vſum rationis tenetur ſub mortali ad diligendum Deum efficaciter, & ſuper omnia. pag. 151. num. 116. tract. 13. diſp. 1. pag. 189. num. 62.

In ſtatu innocentiæ non poſſet peccare venialiter. pag. 157. num. 130.

Poteſt abſque ſpeciali gratia cognoſcere ſingulas veritates naturales ſpeculativas in ſtatu naturæ lapſæ, & naturæ puræ. tract. 13. diſp. 1. pag. 166. num. 6.

Secus verò omnes illas collectivè. pag. 168. num. 9.

Homo lapſus non indiget ſpeciali gratia ad aliquod opus bonum morale. pag. 170. num. 17. & ſeq.

Nec in ſtatu naturæ puræ. pag. 171. num. 19. & pag. 177. num. 30.

In vtroque ſtatu non indiget ſpeciali gratia ad victoriam levis tentationis ex motivo honeſto naturali. ibid. num. 32.

Poteſt in ſtatu naturæ puræ diligere expedite Deum finem naturalem ſuper omnia. pag. 180. num. 42.

Homo in ſtatu naturæ puræ tenetur ex præcepto diligere Deum ſuper omnia. pag. 182. numer. 44.

Homo in natura pura poteſt conſequi ſuam naturalem beatitudinem, haberetque appetitum innatum ad illam. pag. 183. num. 47.

Homo lapſus poteſt potentia antecedenti diligere Deum ſuper omnia amore naturali, non verò potentia conſequenti. pag. 184. num. 49.

Sine gratia ſpeciali non poteſt adimplere præcepta ſupernaturalia, nec præcepta naturalia prout horum obſervatio conducit ad ſalutem; cum gratia tamen Dei poteſt omnia. pag. 191. num. 67. & ſeq.

Homo lapſus poteſt abſque vlla gratia adimplere aliquod præceptum naturale. ibid. num. 70.

Immo in natura integra poſſet omnia tam diviſivè, quàm collectivè, & per totam vitam, etiam ſi inſtet gravis tentatio. ibid. num. 71.

Homo lapſus non indiget ſpeciali gratia ad obſervanda diviſivè omnia præcepta naturalia. pag. 192. num. 74.

Indiget tamen adhuc inſtatu naturæ puræ illa, ad ſervanda collectivè omnia ea. pag. 194. num. 80.

Poteſt vitare cum gratia Dei peccata venialia, & iuſtus poteſt peccare venialiter in ſenſu compoſito. pag. 200. num. 29.

Non poteſt vincere in natura lapſa tentationem gravem, adhuc ex motivo honeſto naturali ſine ſpeciali gratia Dei. pag. 204. num. 101.

Poteſt tamen vincere in ſtatu naturæ puræ. pag. 208. num. 109.

Nullus homo adultus de lege ordinaria iuſtificatur ſine aliqua propria diſpoſitione. pag. 210. num. 114.

Homo ſolis viribus naturæ non poteſt ſufficienter ſe vltimo diſponere ad gratiam. pag. 211. num. 116.

Nec remote poſitive. pag. 212. num. 118.

Nec poteſt mereri adhuc de congruo collationem primi auxilij ſupernaturalis. pag. 215. num. 126.

Poteſt mereri de condigno aliquid à Deo. tract. 14. diſp. 2. pag. 430. num. 3.

Homo in pura natura poteſt mereri ſibi de condigno bona temporalia. pag. 515. num. 188.

Humanitas. Vide *Chriſtus.*

I

Ianſenius.

ERravit non concedens auxilium ſufficiens ſeparatum ab efficaci. tract. 13. diſp. 3. pag. 284. n. 3.

Non concedebat pro ſtatu naturæ integræ gratiam entitative efficacem. pag. 347. num. 104.

Ieiunium.

Quos obliget? tract. 12. diſp. 2. pag. 42. num. 14.

Quid de aſſumente infirmitatem, vel laborem, vt non ieiunet? ibid. Vide. *Infirmitas.*

Ignis inferni.

Eſt corporeus, torquetque dæmones, & animas ſeparatas. tract. 12. diſp. 3. pag. 127. numer. 59.

Eius cruciatus conſiſtit in eo, quod tanquam inſtrumentum divinæ virtutis ſibi alligat eos, & detinet invitos. pag. 128. n. 60.

Explicatur eius actio prævia. pagin. 131. num. 67.

Impetratio.

Multiplex differentia datur inter impetrationem & meritum adhuc de congruo. tract. 14. diſp. 2. pag. 493. n. 137. Vide *Meritum.*

Impoſsibilitas. Vide *Adamus.*

Imperium.

An ſit idem actus cum imperato? tract. 12. diſp. 2. pag. 37. n. 2.

Inclinatio.

Contra inclinationem naturæ rationalis eſt vitium virtuti acquiſitæ contrarium directè. tract. 12. diſp. 1. pag. 9. n. 25.

Non omnis inclinatio averſiva fundatur in inclinatione converſiva. pag. 12. n. 34.

Quælibet natura inclinatur ad operationem ſibi conſonam. pag. 9. n. 25.

Naturæ rationali ineſt inclinatio ad bonum honeſtum. ibid.

Inconſideratio.

Primum peccatum Adami proceſsit ex inconſideratione, & non ex errore formali. tract. 12. diſp. 2. pag. 98. n. 159. & tract. 13. diſp. 1. pag. 188. n. 61.

Etiam primum peccatum dæmonis. ibid. numer. 61.

Indifferentia.

Duplex: alia ſuſpenſionis, & alia dominij. tract. 13. diſp. 3. pag. 342. n. 95.

Infernus. Vide *Ignis inferni.*

Infidelitas.

Negativa, & poſitiva in quo conſiſtant? tract. 13. diſp. 1. pag. 189. n. 63.

Infirmitas.

An, & qualiter excuſet à præceptorum adimpletione? tract. 12. diſp. 2. pagin. 42. num. 14.

An voluntarium in cauſa extrahat ab obligatione legis? pag. 38. & 39. n. 6. & ſeq. Vide *Ieiunium.*

Innocentia.

In ſtatu innocentiæ non poteſt homo peccare venialiter tract. 12. diſp. 3. pag. 157. n. 130.

Deſcribitur eius ſtatus, & perfectio. tract. 12. diſp. 2. pag. 70. n. 104.

Quæ virtutes eſſent in illo ſtatu? ibid. Vide. *Status.*

Inſtans.

Quid intelligatur per primum inſtans, in quo primò dicitur homo habere vſum rationis? tract. 12. diſp. 3. pag. 148. n. 108.

Non eſt æquale in omnibus. ibid.

Ad quid in illo homo obligetur? pag. 151. num. 116.

Intellectus, intellectio. Vide *Homo.*

Intentio.

Quomodo intelligatur proloquium illud D. Dyoniſij: *Nemo intendens ad malum operatur?* tract. 12. diſp. 1. pag. 12. n. 69.

Ad primam intentionem requiritur præmotio phyſica, & efficax. tract. 13. diſp. 3. pag. 292. num. 17.

Iuſtificatio impij.

Poſt iuſtificationem habitus vitiorum non tranſeunt in naturam diſpoſitionum. tract. 12. diſp. 1. pag. 4. num. 9. & diſp. 2. pag. 55. num. 54.

Eſt motus prout diſtinguitur à ſimplici mutatione, & explicantur eius quatuor termini. tract. 12. diſp. 2. pag. 91. n. 148.

Iuſtificatio hominis adulti regulariter non fit ſine aliqua propria diſpoſitione. tract. 13. diſp. 1. pag. 210. n. 114.

Ad iuſtificationem non poteſt homo ſe vltimò diſponere viribus ſolius naturæ. pag. 211. n. 116.

Nec remotè poſitive. pag. 212. n. 118.

In iuſtificatione impij verè auferuntur peccata mortalia. tract. 14. diſp. 1. pag. 358. numer. 1.

Non auferuntur per ſolam formam extrinſecam. pag. 359. n. 3.

Ad iuſtificationem impij requiruntur aliqui actus per modum diſpoſitionis. pag. 400. numer. 76.

Quinam ſint iſti? pag. 401. n. 78. & ſeq.

Actus chatitatis, & contritionis ſunt diſpoſitiones phyſicæ, & non tantum morales ad iuſtificationem. pag. 402. n. 82.

Impius poteſt iuſtificari per divinam Dei potentiam abſque omni diſpoſitione actuali. pag. 402. n. 81.